

УДК 343.542.1-053.2

DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2021.16.244349>

І. А. Копйова,

канд. юрид. наук, асистентка кафедри кримінального права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДИТЯЧОГО СЕКСТИНГУ, СЕКСТОРШЕНУ І ОНЛАЙН-ГРУМІНГУ

У статті проаналізовані окремі ознаки складу, передбаченого ст. 301¹ КК, а також складу, передбаченого ст. 156¹ КК. Розкрито ознаки секстингу і сексторшену, предметом яких є дитяча порнографія, та онлайн-грумінгу. Висловлені пропозиції щодо їх кримінально-правової кваліфікації.

Ключові слова: дитяча порнографія, секстинг, сексторшен, онлайн-грумінг.

Постановка проблеми. 20 червня 2012 р. Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, відзначаючи, з поміж іншого, що сексуальна експлуатація дітей, зокрема у формах дитячої порнографії та проституції, а також усі інші форми сексуального насильства стосовно дітей, у тому числі діяння, які вчинюються за кордоном, є руйнівними для дитячого здоров'я та психосоціального розвитку. Крім того, сексуальна експлуатація та сексуальне насильство стосовно дітей набули тривожних розмірів на національному та міжнародному рівнях, зокрема, стосовно зростаючого використання як дітьми, так і злочинцями інформаційно-комунікаційних технологій. У зв'язку з чим запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьба із цими явищами потребують міжнародного співробітництва¹. За результатами дослідження, проведеного у 2019 році в рамках проекту «Покладемо край онлайнній сексуальній експлуатації та насильству стосовно дітей в Європі» (StopOCSEA@Europe) під егідою Департаменту захисту прав дитини Директорату протидії дискримінації Ради Європи, були напрацьовані

---

¹ Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text (дата звернення: 09.11.2021).

зміни до законів України, що дозволили наблизити українське законодавство до європейських стандартів у цій сфері². Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції)» від 18 лютого 2021 р. № 1256-ІХ, який набув чинності 17 березня 2021 р., КК України було доповнено ст. 156¹ (Домагання дитини для сексуальних цілей), ст. 301¹ (Одержання доступу до дитячої порнографії, її придбання, зберігання, ввезення, перевезення чи інше переміщення, виготовлення, збут і розповсюдження), ст. 301² (Проведення видовищного заходу сексуального характеру за участю неповнолітньої особи), а також змінено редакцію ст. 155 (Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку).

За даними міжнародного дослідницького проєкту ESPAD – Європейсько-го опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин (European School Survey Project on Alcohol and other Drugs) у 2019 році лише 6,7% опитаних підлітків в Україні не користувались соціальними мережами³. За результатами кількісного дослідження «Сексуальне насильство над дітьми та сексуальна експлуатація дітей в Інтернеті в Україні», проведеного МБО «Служба порятунку дітей» у партнерстві з Уповноваженим Президента України з прав дитини у 2020 році, більшість респондентів – дітей шкільного віку (84 %) розпочали користуватися Інтернетом у віковому проміжку 5–11 років. Найбільше дітей почали користуватися Інтернетом у віці 6–8 років. Більшість дітей (92 %) вперше зареєструвалися у соцмережі у віці 6–12

---

² Пояснювальна записка до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції)». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=3055&skl=10 (дата звернення: 09.11.2021).

³ Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні: за результатами дослідження 2019 року в рамках міжнародного проєкту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD» / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), Д. М. Павлова, Н-М. К. Нгуєн, О. Г. Левцун, Н. П. Пивоварова, О. Т. Сакович, О. В. Флярковська. Київ: ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІ», 2019. С. 58. URL: http://www.uisr.org.ua/img/upload/files/B_Report_ESPAD_2019_Internet.pdf (дата звернення: 09.11.2021).

років, піковий вік – 8–9 років. 8% дітей просили надіслати фото чи відео їх оголеного тіла та 2 % їх надіслали⁴. Правопорушники знайомляться з дітьми через соцмережі, онлайн-ігри тощо, отримують від них відверті сексуальні зображення, а потім погрожують поширити цей контент, вимагаючи гроші, нові такі зображення чи зустріч оффлайн. Набула поширення організована злочинність у сфері онлайн-дитячої порнографії (продаж дитячої порнографії через вебсайти). У зв'язку з цим безпека дитини в Інтернеті є натеper одним із пріоритетних завдань правоохоронної діяльності, а питання кримінально-правової кваліфікації дитячого секстингу, сексторшену і онлайн-грумінгу має високу актуальність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання відповідальності за обіг дитячої порнографії розглядали у своїх роботах такі вітчизняні науковці, як І. А. Грабазій, О. О. Козленко, В. А. Ломако, І. Г. Лубенець, В. О. Навроцький, А. А. Небитов, В. Ю. Омецинська, О. О. Приходько та інші. Нові зміни до кримінального законодавства, які стосуються захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, стали підґрунтям для постановки питання про шляхи кваліфікації таких явищ сьогодення як дитячий секстинг, сексторшен та онлайн-грумінг. У зв'язку з цим метою цієї статті є надання кримінально-правової оцінки секстингу і сексторшену, предметом яких є дитяча порнографія, а також онлайн-грумінгу.

Виклад основного матеріалу дослідження. 11 лютого 2020 року, в День безпечного Інтернету, Міністерство цифрової трансформації спільно з Офісом уповноваженого Президента з прав дитини М. Кулеби запустили соціально-просвітницький портал stop-sexting.in.ua та інформаційну кампанію під хештегом «не_ведись». У довіднику проекту «#stop_sexтинг» секстинг, сексторшен та онлайн-грумінг визнаються найнебезпечнішими явищами в Інтер-

---

⁴Аналітичний звіт по результатам кількісного дослідження на тему «Сексуальне насильство над дітьми та сексуальна експлуатація дітей в Інтернеті в Україні» / О. Овчар, С. Більман, Т. Андросенко, А. Козирева, Г. Кашеїда, І. Смикало. 2020. 124 с. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Zvit-Seksualne-nasylystvo-nad-ditmy-ta-seksualna-ekspluatatsiya-ditej-v-Interneti-v-Ukrayini.pdf> (дата звернення: 09.11.2021).

неті для дітей. *Секстингом* визначається обмін власними фото-, відео- та текстовими матеріалами інтимного характеру із застосуванням сучасних засобів зв'язку: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж. Результатом секстингу може стати погроза чи шантаж (наприклад, розповсюдження оголених фотографій). Таке явище отримало назву сексторшен. *Сексторшен* – це налагодження довірливих стосунків із дитиною в Інтернеті з метою отримання приватних матеріалів для шантажування та вимагання додаткових матеріалів чи грошей. У свою чергу *онлайн-грумінг* – це побудова в мережі Інтернет дорослим або групою дорослих осіб довірливих стосунків з дитиною (підлітком) з метою сексуального насильства онлайн чи у реальному житті⁵. Нерідко предметом секстингу і сексторшену стає дитяча порнографія, а вчинення з дитиною будь-яких дій сексуального характеру стає наслідком онлайн-грумінгу.

Відповідно до ч. 3 ст. 20 вищезазначеної Конвенції кожна Сторона може залишити за собою право не застосовувати цілком або частково підпункти «а» (виготовлення дитячої порнографії) та «е» (володіння дитячою порнографією) п. 1 цієї статті до виготовлення порнографічної продукції та володіння нею, яка складається лише з модельованих образів чи реалістичних зображень неіснуючої дитини або до якої залучено дітей, які досягли віку, визначеного під час застосування п. 2 ст. 18 цієї Конвенції (визначений Стороною вік, до досягнення якого забороняється займатися діяльністю сексуального характеру з дитиною), якщо за їхньою згодою й тільки для їхнього приватного використання вони виготовили ці зображення або володіють ними⁶. Україна реалізувала це право шляхом вказівки у ч. 5 ст. 301¹ КК, що не підлягає кримінальній відповідальності неповнолітня особа за такі чотири дії: виготовлення, зберігання, перевезення чи інше переміщення дитячої порногра-

---

⁵ Створюємо онлайн-простір разом з дітьми: довідник щодо безпечного Інтернету / А. Дьякова, А. Касілова, П. Кликова. 2020. С. 4–7. URL: <https://stop-sexting.in.ua/guide-for-parents/> (дата звернення: 09.11.2021).

⁶ Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text (дата звернення: 09.11.2021).

фії, за умови, що вони вчинені без мети збуту чи розповсюдження. У свою чергу повнолітня особа притягається до відповідальності за такі дії незалежно від наявності мети збуту чи розповсюдження. Отже, неповнолітня особа притягається до відповідальності за ст. 301¹ КК за: 1) умисне одержання доступу до дитячої порнографії з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем чи технологій; 2) умисне придбання дитячої порнографії; 3) ввезення в Україну дитячої порнографії без мети збуту чи розповсюдження; 4) ввезення в Україну дитячої порнографії з метою збуту чи розповсюдження; 5) зберігання дитячої порнографії з метою збуту чи розповсюдження; 6) виготовлення дитячої порнографії з метою збуту чи розповсюдження; 7) перевезення чи інше переміщення дитячої порнографії з метою збуту чи розповсюдження; 8) збут дитячої порнографії; 9) розповсюдження дитячої порнографії. Як вбачається з аналізу статей 301¹ і 22 КК, суб'єктом перелічених кримінально караних дій, є особа, яка досягла 16-річного віку. Поняття дитячої порнографії, зміст якого поширюється на статті 156¹ і ст. 301¹, надане у п. 2 примітки до ст. 156¹ КК. Згідно з ним дитячою порнографією є зображення у будь-який спосіб дитини чи особи, яка виглядає як дитина, у реальному чи змодельованому відверто сексуальному образі або задіяної у реальній чи змодельованій відверто сексуальній поведінці, або будь-яке зображення статевих органів дитини в сексуальних цілях. На підставі аналізу ст. 156¹ КК можна зробити висновок, що під дитиною у статтях 156¹ і 301¹ КК розуміється особа, яка не досягла 16-річного віку, чи малолітня дитина, тобто особа у віці до 14 років.

У ч. 3 ст. 301¹ КК законодавець передбачив відповідальність за ще одне діяння – примушування неповнолітньої особи до участі у створенні дитячої порнографії. У ч. 4 ст. 301¹ КК передбачене те саме діяння, вчинене щодо малолітньої особи. Таке діяння становить собою спеціальний вид втягнення неповнолітньої особи у протиправну діяльність. Відповідно до п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про застосування судами законодавства

про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» від 27 лютого 2004 р. № 2, суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 304 КК, є особа, яка на час вчинення цих дій досягла вісімнадцятирічного віку. У п. 5 цієї постанови втягнення визначається як певні дії дорослої особи, пов'язані з безпосереднім впливом на неповнолітнього з метою викликати у нього рішучість взяти участь у протиправній діяльності⁷. У зв'язку з цим примушування неповнолітньої або малолітньої особи до участі у створенні дитячої порнографії слід розглядати як фізичний або психічний вплив повнолітньої особи на неповнолітню чи малолітню особу, спрямований змусити її взяти участь у створенні дитячої порнографії.

Поширеним явищем сьогодення стало те, що доросла особа налагоджує в Інтернеті довірливі стосунки з дитиною, що переростають у секстинг, предметом якого стає дитяча порнографія. Дитячий секстинг як одержання неповнолітньою особою (яка досягла 16-річного віку), від дитини (особи, яка не досягла 16-річного віку, чи малолітньої особи) її зображень у відверто сексуальному образі із застосуванням сучасних засобів зв'язку і подальше їх зберігання за умови наявності мети їх збути чи розповсюдити, містить ознаки виготовлення дитячої порнографії (ч. 3 ст. 301¹ КК) і зберігання дитячої порнографії з метою збути чи розповсюдження (ч. 2 ст. 301¹ КК). Аналіз положень ст. 301¹ КК свідчить про те, що для повнолітнього учасника дитячого секстингу відповідальність за виготовлення і зберігання дитячої порнографії настає незалежно від наявності мети її збути чи розповсюдження. Отже, має місце опосередкований суб'єкт виготовлення дитячої порнографії, бо особа використовує дитину, яка себе фотографує чи знімає відео у відверто сексуальному образі, як «знаряддя» для вчинення такого діяння. Якщо ж за попередньою змовою отримана в результаті секстингу дитяча порнографія пересилається для подальшого збути чи розповсюдження іншому суб'єкту криміналь-

---

⁷ Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2004 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#Text> (дата звернення: 09.11.2021).

ного правопорушення, то дії цих осіб становлять співучасть у вчиненні виготовлення, зберігання та збуту чи розповсюдження дитячої порнографії і підлягають кваліфікації за ч. 4 ст. 301¹ КК як такі, що вчинені за попередньою змовою групою осіб. Налагодження довірливих стосунків може супроводжуватися цинічними розмовами на сексуальні теми, тобто містити ознаки розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК). Розповсюдження чи збут повнолітньою особою або неповнолітньою особою (яка досягла 16-річного віку), зображень дитини у відверто сексуальному образі, отриманих в результаті дитячого секстингу, містить ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 301¹ КК.

У випадку, коли повнолітня особа одержала від дитини її зображення у відверто сексуальному образі і погрожує їх збути чи розповсюдити, якщо дитина не надішле нових таких зображень, має місце сексторшен. У такому разі вчинене містить ознаки виготовлення дитячої порнографії (ч. 3 ст. 301¹ КК), зберігання дитячої порнографії з метою збуту чи розповсюдження (ч. 2 ст. 301¹ КК) і примушування неповнолітньої особи або малолітньої особи до участі у створенні дитячої порнографії (ч. 3 або ч. 4 ст. 301¹ КК). Неповнолітня особа (яка досягла 16-річного віку) у разі сексторшену підлягає відповідальності лише за виготовлення дитячої порнографії і її зберігання з метою збуту чи розповсюдження. Як вбачається, у випадку погрози дитині збути чи розповсюдити її зображення у відверто сексуальному образі слід вирішувати питання на користь наявності мети збуту чи розповсюдження дитячої порнографії навіть у разі, коли особа лише має намір налякати і не виконувати погрозу. Сексторшен, крім мети збуту чи розповсюдження дитячої порнографії, може переслідувати і корисливу мету. Так, сексторшен як виготовлення неповнолітньою особою (яка досягла 16-річного віку) дитячої порнографії, отриманої в результаті дитячого секстингу, що супроводжується погрозою її розповсюдити, якщо дитина не надасть гроші, слід кваліфікувати як виготовлення дитячої порнографії з метою розповсюдження (ч. 3 ст. 301¹ КК), збері-

гання дитячої порнографії з метою розповсюдження (ч. 2 ст. 301¹ КК) і вимагання (ст. 189 КК). Сексторшен як виготовлення неповнолітньою особою (яка досягла 16-річного віку) дитячої порнографії, отриманої в результаті секстингу, що супроводжується погрозою її розповсюдити, наслідком якого стало самогубство дитини чи спроба його вчинити, містить ознаки виготовлення дитячої порнографії з метою розповсюдження (ч. 3 ст. 301¹ КК), зберігання дитячої порнографії з метою розповсюдження (ч. 2 ст. 301¹ КК) і доведення неповнолітнього до самогубства чи до спроби самогубства, що є наслідком шантажу (ч. 3 ст. 120 КК).

Станом на листопад 2021 р. в Єдиному державному реєстрі судових рішень набрали законної сили шість вироків, серед яких в одному вирокі встановлений факт сексторшену. Так, у Вироку Деснянського районного суду м. Києва, що набрав законної сили 6 жовтня 2021 р. у справі № 754/12395/21 (провадження № 1-кп/754/1029/21), встановлено, що обвинувачений створив сторінку під вигаданим ім'ям в додатку «Instagram» і почав спілкування із малолітньою особою від імені дев'ятирічної дівчинки, усвідомлюючи малолітній вік потерпілої особи. Використовуючи довірливе ставлення до себе, обвинувачений здійснював цинічні розмови з останньою на теми сексуального характеру, відверто описував, що саме повинна вона зробити для отримання бажаного подарунку, просив її зробити та надіслати йому фотографії в оголеному вигляді в повний зріст та в інших позах, фотографії її оголених статевих органів, а також здійснити акт онанізму, зафіксувати це на відео і надіслати йому. Результатом такого спілкування стало те, що малолітня особа надіслала оголені фотографії. Після цього обвинувачений погрожував малолітній особі, що розповсюдить її оголені фотографії серед її знайомих, якщо вона не надішле нові оголені фотографії. Малолітня особа, сприймаючи погрози як реальні, погодилася на виконання вказівок останнього щодо створення оголених фотографій. Дії обвинуваченого суд кваліфікував за ч. 2 ст. 156 КК як розпусні дії щодо малолітньої особи і за ч. 4 ст. 301¹ КК як

примушування малолітньої особи до участі у створенні дитячої порнографії⁸. Як вбачається, винний спочатку вчинив розпусні дії, потім отримав від малолітньої особи її фотографії, що становлять собою дитячу порнографію, а далі вчинив шантаж з метою одержання нових таких фотографій. Отже, крім розпусних дій та примушування малолітньої особи до участі у створенні дитячої порнографії, мало місце також виготовлення дитячої порнографії, що було вчинене шляхом використання малолітньої особи (ч. 3 ст. 301¹ КК) і зберігання дитячої порнографії з метою розповсюдження (ч. 2 ст. 301¹ КК).

Як вже зазначалося, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції)» КК України було доповнено ст. 156¹, у якій передбачено відповідальність за домагання дитини для сексуальних цілей. Таке домагання становить собою пропозицію зустрічі, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, з метою: а) вчинення стосовно дитини будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій (ч. 1 ст. ст. 156¹ КК) або б) втягнення дитини у виготовлення дитячої порнографії (ч. 2 ст. ст. 156¹ КК), якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася. Потерпілим від цього кримінального правопорушення є дитина – особа, яка не досягла 16-річного віку (ч. 1 ст. 156¹ КК), неповнолітня особа (ч. 2 ст. 156¹ КК) або малолітня особа (ч. 3 ст. 156¹ КК), а його суб'єктом – повнолітня особа. У зв'язку з цим онлайн-грумінг як налагодження довірливих стосунків в Інтернеті між повнолітньою особою і дитиною для пропозиції зустрічі з метою вчинення з нею будь-яких дій сексуального характеру чи розпусних дій або втягнення дитини у виготовлення дитячої порнографії, слід визнати готуванням до цього кримінального правопорушення. У свою чергу сексторшен мо-

---

⁸ Вирок Деснянського районного суду м. Києва від 16 серпня 2021 р. у справі № 754/12395/21, провадження № 1-кп/754/1029/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99127815> (дата звернення: 08.09.2021).

же становити собою етапи вчинення домагання дитини для сексуальних цілей. Так, повнолітня особа може налагоджувати довірливі стосунки із дитиною в Інтернеті для отримання її зображень у відверто сексуальному образі, щоб потім погрожувати їх розповсюдженням для примушення дитини до зустрічі онлайн чи у реальному житті з метою вчинення з нею будь-яких дій сексуального характеру чи розпусних дій або втягнення дитини у виготовлення дитячої порнографії. Тоді налагоджування стосунків із вказаною метою є готуванням до домагання дитини для сексуальних цілей, погроза розповсюдити зображення, якщо дитина не погодиться на зустріч (пропозиція зустрічі шляхом шантажу), – замахом на це кримінальне правопорушення, а вчинення після такої погрози хоча б однієї дії, спрямованої на те, щоб зустріч відбулася, – закінченим кримінальним правопорушенням.

Висновки. За результатами цього дослідження можна зробити такі висновки. Якщо учасником дитячого секстингу є повнолітня особа, яка одержала від дитини через засіб зв'язку її зображення у відверто сексуальному образі, її дії мають отримати кримінально-правову оцінку як виготовлення дитячої порнографії (ч. 3 ст. 301¹ КК) і її зберігання (ч. 1 або ч. 2 ст. 301¹ КК залежно від відсутності або наявності мети збуту чи розповсюдження). У такому разі дорослий учасник секстингу використовує дитину, яка себе фотографує чи знімає відео у відверто сексуальному образі, як «знаряддя» виготовлення дитячої порнографії. Якщо ж учасником дитячого секстингу є неповнолітня особа (яка досягла 16-річного віку), то відповідальність за такі діяння настає лише у разі наявності мети збуту чи розповсюдження дитячої порнографії. Якщо повнолітній учасник секстингу переслідує мету одержати від дитини її зображення у відверто сексуальному образі, щоб потім погрожувати їх збути чи розповсюдити для отримання нових таких зображень, то має місце секторшен, який слід кваліфікувати як виготовлення дитячої порнографії (ч. 3 ст. 301¹ КК), зберігання дитячої порнографії з метою збуту чи розповсюдження (ч. 2 ст. 301¹ КК) і примушування неповнолітньої особи або малоліт-

ньої особи до участі у створенні дитячої порнографії (ч. 3 або ч. 4 ст. 301¹ КК). Якщо метою сексторшену є зустріч із дитиною онлайн чи у реальному житті для вчинення з нею будь-яких дій сексуального характеру чи розпусних дій або втягнення дитини у виготовлення дитячої порнографії, то такий сексторшен слід кваліфікувати як виготовлення дитячої порнографії (ч. 3 ст. 301¹ КК), зберігання дитячої порнографії з метою збуту чи розповсюдження (ч. 2 ст. 301¹ КК) і залежно від етапу вчинення сексторшену: або як готування до домагання дитини для сексуальних цілей, або як замах на це кримінальне правопорушення, або як закінчене домагання (ст. 156¹ КК). Побудова в мережі Інтернет повнолітньою особою довірливих стосунків з дитиною для майбутньої зустрічі з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру чи розпусних дій або втягнення її у виготовлення дитячої порнографії становить собою онлайн-грумінг і має кваліфікуватися як готування до домагання дитини для сексуальних цілей.

Список використаних джерел

1. Аналітичний звіт по результатам кількісного дослідження на тему «Сексуальне насильство над дітьми та сексуальна експлуатація дітей в Інтернеті в Україні» / О. Овчар, С. Больман, Т. Андросенко, А. Козирева, Г. Кашейда, І. Смикало. 2020. 124 с. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Zvit-Seksualne-nasylstvo-nad-ditmy-ta-seksualna-eksploatatsiya-ditej-v-Interneti-v-Ukrayini.pdf> (дата звернення: 09.11.2021).
2. Вирок Деснянського районного суду м. Києва від 16 серпня 2021 р. у справі № 754/12395/21, провадження № 1-кп/754/1029/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99127815> (дата звернення: 08.09.2021).
3. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text (дата звернення: 09.11.2021).
4. Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні: за результатами дослідження 2019 року в рамках міжнародного проекту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD» / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), Д. М. Павлова, Н-М. К. Нгуєн, О. Г. Левцун, Н. П. Пивоварова, О. Т. Сакович, О. В. Флярковська. Київ: ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІ», 2019. 214 с. URL:

http://www.uisr.org.ua/img/upload/files/B_Report_ESPAD_2019_Internet.pdf
(дата звернення: 09.11.2021).

5. Пояснювальна записка до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротської конвенції)». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=3055&skl=10 (дата звернення: 09.11.2021).

6. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: постановою Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2004 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#Text> (дата звернення: 09.11.2021).

7. Створюємо онлайн-простір разом з дітьми: довідник щодо безпечного Інтернету / А. Дьякова, А. Касілова, П. Кликова. 2020. 60 с. URL: <https://stop-sexting.in.ua/guide-for-parents/> (дата звернення: 09.11.2021).

REFERENCES

1. Analitychnyi zvit po rezultatam kilkisnoho doslidzhennia na te-mu «Seksualne nasylstvo nad ditmy ta seksualna ekspluatatsiia ditei v Interneti v Ukraini» / O. Ovchar, S. Bolman, T. Androsenko, A. Kozyrieva, H. Kasheida, I. Smykalo. 2020. 124 s. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Zvit-Seksualne-nasylstvo-nad-ditmy-ta-seksualna-ekspluatatsiya-ditej-v-Interneti-v-Ukrayini.pdf> [in Ukrainian].

2. Vyrok Desnianskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 16 serpnia 2021 r. u spravi № 754/12395/21, provadzhennia № 1-kp/754/1029/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99127815> [in Ukrainian].

3. Konventsiiia Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnoho nasylstva. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text [in Ukrainian].

4. Kurinnia, vzhывання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчалися: пошырення у тенденції в Україні: за результатами дослідження 2019 року в рамках міжнародного проєкту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD» / O. M. Balakirieva (ker. avt. kol.), D. M. Pavlova, N-M. K. Nhuien, O. H. Levtsun, N. P. Pyvovarova, O. T. Sakovych, O. V. Fliarkovska. Kyiv: TOV «OBNOVA KOMPANI», 2019. 214 s. URL: http://www.uisr.org.ua/img/upload/files/B_Report_ESPAD_2019_Internet.pdf [in Ukrainian].

5. Poiasniuvalna zapyska do proiektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo implementatsii Konventsii Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnoho nasylstva (Lantsarotskoi konventsii)». URL:

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=3055&skl=10 [in Ukrainian].

6. Pro zastosuvannya sudamy zakonodavstva pro vidpovidalnist za vtiahnennia nepovnolitnikh u zlochynnu chy inshu antyhromadsku diialnist: postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 27 liutoho 2004 r. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#Text> [in Ukrainian].

7. Stvoriuiemo onlain-prostir razom z ditmy: dovidnyk shchodo bezpechnoho Internetu / A. Diakova, A. Kasilova, P. Klykova. 2020. 60 s. URL: <https://stop-sexting.in.ua/guide-for-parents/> [in Ukrainian].

Копьёва И. А. Уголовно-правовая квалификация детского секстинга, сексторшена и онлайн-груминга

В статье проанализированы отдельные признаки состава, предусмотренного ст. 301¹ УК, а также состава, предусмотренного ст. 156¹ УК. Раскрыты признаки секстинга и сексторшена, предмет которых является детская порнография, а также онлайн-груминга. Высказаны предложения в отношении их уголовно-правовой квалификации.

Ключевые слова: детская порнография, секстинг, сексторшен, онлайн-груминг.

Корюва І. Qualification of child sexting, sextorsion and online grooming

Some characteristics of actus reus of Art. 301¹ and of Art. 156¹ of the Criminal Code of Ukraine are analyzed. The characteristics of sexting and sextorsion, the subject matter of which is child pornography, and online grooming are revealed. If the participant in the child sexting is an adult who received from the child through a means of communication its image in a sexually explicit manner, his actions must be assessed as the production of child pornography (part 3 of Art. 301¹ of the Criminal Code) and its storage (part 1 or 2 of Art. 301¹ of the Criminal Code depending on the absence or presence of the purpose of selling or distribution). In this case, the adult participant in the sexting uses a child who photographs or shoots himself in a sexually explicit manner as a «tool» for the production of child pornography. If the participant in the child sexting is a minor (who has reached the age of 16), the responsibility for such acts arises only if he has the purpose of selling or distribution child pornography. If an adult participant in sexting has the purpose to obtain an image of a child in a sexually explicit manner and then threatens to sell or distribute it in order to obtain new such images, then there is a sextorsion that should be qualified as the production of child pornography (part 3 of Art. 301¹ of the Criminal Code), the storage of child pornography with the purpose of selling or distribution (part 2 of Art. 301¹ of the Criminal Code) and forcing a minor under-18s or under-14s to participate in the creation of child pornography (part 3 or 4 of Art. 301¹ of the Criminal Code). If the purpose of the sextorsion is to meet with the child online or in real life to commit any sexual or lewd acts with him or to involve the child in the production of child pornogra-

phy, such sextorsion should be qualified as the production of child pornography (part 3 of Art. 301¹ of the Criminal Code), the storage of child pornography with the purpose of selling or distribution (part 2 of Art. 301¹ of the Criminal Code) and depending on the stage of the sextorsion: or as preparation for harassment of a child for sexual purposes, or as an attempt to commit a criminal offense, or as a completed harassment (Art. 156¹ of the Criminal Code). Building a trusting relationship by adult with a child on the Internet for a future meeting with the purpose to committing any sexual or lewd acts against him or involving him in the production of child pornography constitutes online grooming and should qualify as preparation for harassment of a child for sexual purposes.

Key words: *child pornography, sexting, sextorsion, online grooming.*